

SARS E NKA MEHATO YA HO NONYETSA IKHONOMI E SENG MOLAONG, LE HO EMA KGAGHLANO LE MANYOFONYOFO LE HO HLOKA BOIKOBELO BA MELAO YA LEKGETHO LE YA BOLAODI BA MEEDI

Tshwane, 17 Tlhakubele 2026 — Ditshebeletso tsa Lekgetho tsa Afrika Borwa (SARS) di tshehetsa ka hohlehohle Lenaneo la Naha le Nonyetso ya Ikhonomi e seng Molaong le tsebisitsweng ke Mopresidente Ramaphosa puong ya hae a mabapi le boemo ba setjhaba (SONA). SARS e ikemiseditse ho fedisa mefuta yohle ya manyofonyofo, boikamahanyo, mmoho le ho se natse metjha ya lekgetho le ya bolaodi ba meedi, ka hare le ka ntle. Mawala a SARS a mabapi le Ikhonomi e seng Molaong a beha ka pele manyofonyofo le boqhekanyetsi mafapheng a mmuso.

SARS haesale e ntse e fuputsa diqoso tse mabapi le dihlopha tsa bohlahlobi tsa bolaodi ba meedi tsa hore di sebetse mmoho le diakgente tsa tlhekelo le ba tlisang dithoto ka hare ho nana ho sebedisa bohlahlobi bona ba dibaka ka tsela e mpe le ho iphumanela tjhelete ya tjojjo. Manollo ya tsa ditjhelete e hlwaile tsebahatso e sa haellang ya lekgetho la lekeno e fetang R45 million, mme sena se nonyeditse lekgetho ka tjhelete e kana ka R18 million. Ho nonyetsa sekema sena, kajeno SARS e phethahaditse letsholo la patlo le kgapo kgahlano le bahlanka ba SARS mmoho le mekga e amehang ho fumana bopaki le thepa. Diketso tsa moraorao tjena tse entsweng ke SARS di ama bahlanka ba tshelela ba jwale le ba mehleng ba SARS mmoho le balefalekgetho le bahwebi. Batho bana ba qoswa ka hore ba hlolehile ho ikobela boitlamo ba bona ba molao jwalo ka balefalekgetho, ka ho ba karolo ya sekema sa manyofonyofo se qetelletseng se nonyeditse balefalekgetho le bahwebi bohle ba tshepahalang mmoho le mokotla wa naha.

Khomishenara ya SARS Edward Kieswetter o hlalositse diketso tsena tsa moraorao tjena tsa phethahatso ya molao e le karolo ya ho sireletsa mokotla wa naha, ho sireletsa meedi ya Afrika Borwa, le ho phethahatsa boikobelo ntle le tshabo, leeme kapa tsela e inkelang diqeto. “Bana ba ikgethelang ho se tsotelle thomo ena, ho sa natswe hore ba ka hare ho SARS kapa ba ka ntle, ba entse bonokwane mme ba tlameha ho tjamelana le ditlamorao tsa sena” ho rialo Mong. Kieswetter.

SARS e tshepa bahlanka ba leng ka pele pokellong ya lekgetho lohle le kolotuwang le ho sireletsweng ha kgwebisano e molaong. Thomo ena e tswellisa pele mmuso le ditshebeletso tseo bongata ba batho ba kotsing ya ho utlwiswa bohloko setjhabeng sa rona ba tshepetseng ho tsona. Boikarabelo bona bo hloka hore boitshwaro e be bo sa belaelweng le bo tshepahalang ka hohlehohle. Ho sutha hofe kapa hofe tabeng ena ho nyatsa mmuso mme ho beha mokgatlo ka mosing. Sena se hohola tshepo ya setjhaba, se nonyetsa balefalekgetho le bahwebi ba tshepahalang, mme se utswetsa bafumanehi.

SARS e nonyetsa le ho fothola ka metso ikhonomi e seng molaong, manyofonyofo a hlophisitsweng mmoho le boqhekanyetsi bo amanang le metjha ya bolaodi ba meedi le ya lekgetho. Bonokwane bona bo senya le ho nonyetsa diketso tse molaong tsa ikhonomi. Kgolo ya ikhonomi, ho thehwa ha mesebetsi, le katleho bakeng sa Maafrikaborwa ohle di kotsing. Diketso tsa phethahatso ya molao ka SARS di tsamaisana le sepheo se mawala sa mokgatlo sa ho etsa hore boikobelo bo be bonolo le hore ho se ikobele ho be thata le hore bo be le ditjeo tse hodimo. Ho fana ka sefutho se felletseng Lenaneong la Naha le Nonyetso ya Ikhonomi e seng Molaong, SARS e tla sebetsa mmoho le SAPS le NPA ho tla ka ditholwana tse ntle diphuputsong le botjhotjhising ba bonokwane. Maafrikaborwa a ka lebella tse ngata mabapi le sena haufinyane tjena.

Khomishenara Kieswetter o thoholeditse dihlopha tseo e leng karolo ya diphuputso mme a toboketsa hore “SARS e mona ho sebeletsa Maafrikaborwa. Bongata bo bohola ba basebetsi ba rona ba sebetsa ka boitelo, ka boinehelo le botshepehi, ho fihlella tshebetso e intshang sehlabelo, empa matsapa a bona e thunthetswa ke ba mmalwa ba ikgethelang ho sebetsa mmoho le dinokwane”. Khomishenara o tobokeditse hore bahlanka ba manyofonyofo ba eka tshepo ya setjhaba le ho nyatsa mmuso. “Re ka se mamelle diketso dife kapa dife tsa manyofonyofo. Ona ke mola o sa tlamehang ho tlolwa ke mang kapa mang, mme ha ho maemo ka hare kapa ka ntle ho SARS a behang mang kapa mang ka hodimo ho molao”.

“Moo bopaki bo bontshang bonokwane, SARS e tla fokisa le ho latella sena, e tla nonyetsa sekema sena le ho boela e fumana se kolotuwang mokotla wa naha”. O boletse hore SARS e tla jarisa bohle ba molato boikarabelo ba bonokwane, ho sa natswe hore taba e tshopodi hakae le hore e hloka nako e kae. “Botshepehi ha se boikgetheho mona SARS; ke motheo wa thomo ya rona”.

Bongata ba basebetsi ba SARS, bahwebi, le balefalekgetho ba sebetsa ka botshepehi le ho ikobela molao. Diketso tsena tsa morao tjena tsa phethahatso ya molao di nkilwe ka sepheo sa ho ba sireletsa, le ho boloka tlhodisano e seng leeme, le ho nnetefatsa hore lekgetho le reretsweng ho ba molemong wa setjhaba ha le utsuwe ke manyofonyofo.

SARS e kgothaletsa setjhaba le indasteri ho tlaleha dipelaelo tsa tjojo, boqhekanyetsi, kapa tse sa tsamayeng hantle ho tsa bolaodi ba meedi ka ho sebedisa metjha e teng.

Ho fumana lesedi le fetang lena, ka kopo ikopanye le SARS ka SARSMedia@sars.gov.za.